QORTI ĊIVILI – PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF DR. MIRIAM HAYMAN LL.D.

Rikors Ġuramentat Nru.: 201/2016 MH

Illum, 7 ta' Frar, 2020

Dimbros Ltd (C 32506)

vs

Korporazzjoni Għas-Servizzi ta' l-Ilma

Il-Qorti:

Rat **ir-rikors ġuramentat tas-soċjeta' attriċi tal-11 ta' Marzu 2016** li permezz tiegħu ġie premess:

1. *"Illi l-intimata Korporazzjonui Ghas-Servizzi tal-Ilma harget sejha ghall-offerta bin-numru ufficjali – CT/WSC/T/6/07 maqsum fi tlett lots ghal xogholijiet gewwa r-Rabat u Had-Dingli;*

2. *Illi r-rikorrenti giet assenjata x-xoghol in kwistjoni minghand l-intimata u sahansitra kienet hargitilha "order to start works";*

3. *Illi kif kien ser jinbeda x-xoghol, l-Awtoritajiet dwar il-Wirt Kulturali ordnaw il-waqfien tax-xogholijiet minhabba s-sejbien ta` xi reperti storici f`xi uhud mit-toroq li fihom kienu ser isiru x-xogholijiet;*

4. *Illi pero` ghalkemm ix-xogholijiet f`toroq ohra setghu jitkomplew, l-intimata ma awtorizzatx lir-rikorrenti sabiex tipprocedi bix-xoghol in kwistjoni;*

5. *Illi f`xi zmien wara s-Socjeta` rikorrenti saret taf li l-intimata assenjat ix-xoghol, li kien diga assenjat lilha, lil terzi b`dannu ghall-istess rikorrenti;*

6. *Illi minkejja li l-intimata giet interpellata permezz ta` ittra ufficjali nhar it-28 ta` Lulju 2015 ghal likwidazzjoni u l-hlas tad-danni sofferti mir-rikorrenti hija baqghet inadempjenti minkejja diversi wieghdit ta` transazzjoni;*

7. *Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza.*

Ghaldaqstant in vista tal-premess, l-esponent umilment titlob lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. *Tiddikjara li l-intimata bl-agir taggha kkawzat danni lir-rikorrenti u li hija responsabbli ghall-istess danni;*

2. *Tillikwida okkorrendo permezz ta` periti nominandi d-danni sofferti mir-riorrenti;*

3. Tikkundanna lill-intimata thallas lir-rikorrenti s-somma hekk likwidata.

Bl-ispejjez inkluz dawk ta` l-ittra ufficjali numru 2663/2015 u bl-imghax dekorabbli skont il-ligi kontra l-intimati li r-rapprezentanti taghha huma min issa ngunti in subizzjoni.

B`riserva ta` kull azzjoni ulterjuri spettanti lir-rikorrenti fil-ligi."

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti annessi mar-rikors guramentat.

Rat **ir-risposta ġuramentata tal-Korporazzjoni konvenuta tal-21 ta' Ġunju 2016**[1] permezz ta' liema tressqu s-segwenti eċċezzjonijiet –

"Illi preliminarjament, il-Korporazzjoni esponenti teċċepixxi l-preskrizzjoni ta' sentejn ai termini tal-Artikoli 2153 u/jew 2156(f) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-Korporazzjoni esponenti mhijiex il-leġittima kontraditriċi stante li l-Korporazzjoni esponenti ma kellha l-ebda involviment fl-allegat waqfien tax-xogħlijiet;

3. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-talbiet tas-soċjeta' rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt in vista tan-nuqqasijiet da parti tas-soċjeta' rikorrenti stess sabiex tonora l-obbligi tagħha ai termini tal-kuntratt;

[1] Fol 60

4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, jinkombi fuq is-soċjeta' rikorrenti sabiex tressaq prova tad-danni allegatament sofferti u fi kwalunkwe każ, dawn huma ikkontestati.

5. Salv eċċezzjonijiet oħra.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' rikorrenti."

Rat il-lista tax-xhieda annessa mar-risposta ġuramentata.

Rat **id-digriet tagħha tat-30 ta' Settembru 2016**[2] permezz ta' liema ordnat li qabel xejn tiġi trattata u deċiża l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-Korporazzjoni ntimata dwar il-preskrizzjoni.

Rat il-provi tal-partijiet relatati ma' din l-eċċezzjoni u semgħet it-trattazzjoni tad-difensuri tagħhom.

Rat li l-kawża tħalliet għall-lum għas-sentenza dwar din l-istess eċċezzjoni.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Is-soċjeta' attriċi ntavolat il-proċeduri odjerni bil-pretensjoni li titħallas id-danni minnha subiti wara li kienet ġiet assenjata xogħolijiet ġewwa r-Rabat u Ħad-Dingli mil-Korporazzjoni konvenuta, liema xogħlijiet kienu ġew imwaqqfa minn Awtorita' governattiva. Sussegwentement dawn ix-xogħlijiet ġew assenjati lil terzi u tħallsu l-istess terzi.

[2] Fol 70

Minbarra eċċezzjonijiet ta' natura preliminari, l-Korporazzjoni konvenuta fil-mertu tirrespinġi l-pretensjonijiet attriċi bħala nfondati fil-fatt u fid-dritt.

L-ewwel eċċezzjoni tal-Korporazzjoni konvenuta tgħid hekk –

"Illi preliminarjament, il-Korporazzjoni esponenti teċċepixxi l-preskrizzjoni ta' sentejn ai termini tal-artikoli 2153 u/jew 2156 (f) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta."

Xehdu **Dr Neville Young, rappreżentant tal-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma** u **Eunice Grech Fiorini in rappreżentanza tar-Reġistratur tal-Qrati u Tribunali Ċivili** li taw dettalji dwar l-eventi, dokumenti u dati rilevanti għall-fini tal-eċċezzjoni in eżami.

Jingħad fl-ewwel lok li jinkombi fuq il-parti li tissolleva l-eċċezzjoni li ġġib il-provi sabiex tissostanzjaha, u għalkemm il-parti attriċi għandha tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti konvenuta billi tikkontesta t-trapass taż-żmien preskrittiv jew billi ġġib 'il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiża jew interrotta, il-piż tal-prova fir-rigward ta' tali eċċezzjoni jibqa' prinċipalment fuq min jallega l-preskrizzjoni.

L-artikolu 2153 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi hekk -

"2153. L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn."

Fil-każ **Mario Pace vs Corinthia Palace Hotel Company Limited et deċiż fit-13 ta' Ġunju 2013**[3] il-Qorti elenkat is-segwenti prinċipji ġurisprudenzjali rigwardanti dan l-artikolu tal-liġi -

"Is-soċjetajiet konvenuti qed jeċċepixxu li l-azzjoni attriċi hi preskritta bi skadenza ta' sentejn skont l-artikolu 2153 tal-Kodici Ċivili. Dan l-artikolu jippreskrivi b'terminu ta' sentejn l-azzjonijiet kollha għad-danni li jirriżultaw minn delitt jew kwazi-delitt. L-attur da parti tiegħu jsostni li l-artikolu invokat mhux applikabbli peress li l-azzjoni tagħha hi waħda kuntrattwali……

[…..]

Hu ribadit fil-ġurisprudenza tagħna li għall-finijiet ta' preskrizzjoni, il-liġi tagħraf tliet għamliet ta' azzjoni għad-danni, u jiġifieri: (a) azzjoni dwar ħsarat imnissla minn għemil li jikkostitwixxi reat, f'liema każ iż-żmien tal-preskrizzjoni huwa dak imfisser mil-liġi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat (regolat bl-art.2154(1) tal-Kap.16); (b) azzjoni għall-hsarat imnisslin minn delitt jew kważi-delitt ('l hekk imsejħa culpa aquiliana), f'liema każ il-preskrizzjoni hija ta' sentejn - principju rifless fl-artikolu 2153 tal-Kodici Ċivili; u (c) azzjoni għall-ħsarat imnissla minn nuqqas ta' twettieq ta' kuntratt li mhux imfisser f'att pubbliku, f'liema każ il-preskrizzjoni hija dik ta' ħames snin;

Hu għalhekk paċifiku li illi l-preskrizzjoni bjennali prevvista mill-Artikolu 2153, tal-Kodiċi Ċivili tikkolpixxi "l' azione per risarcimento del danno derivante dal fatto illecito, e non quello del risaricimento del danno contrattuale, soggetta quest' ultima azione alla prescrizione confacente al determinato contratto" (Kollez. Vol. XXVIII P I p 726).

[3] Cit 353/05

*Illi, għalhekk, il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-*artikolu 2153 tal-Kodiċi *Ċivili, minbarra li ma tapplikax għall-ħsara maħluqa minn għemil li jikkostitwixxi reat, lanqas ma tapplika fejn l-allegata ħsara titnissel minn ksur ta' patt kuntrattwali (Ara per eż. "***Calafato vs Muscat***", deċiża fil-5 ta' Frar, 1895 (Vol. XV.44); "***Naudi vs Zammit***", deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fid-9 ta' Marzu, 1925 (Vol. XXVI.I.54), "***Calleja vs Xuereb***", deċiża minn din il-Qorti fl-10 ta' Mejju, 1982). Fil-kawża "***Borda vs Arrigo Group of Hotels et***", deċiża minn din il-Qorti fil-15 ta' Jannar, 1999, ġie konfermat li l-preskrizzjoni applikabbli tkun ta' ħames snin jekk id-danni huma riżultat ta' inadempjenza ta' obbligazzjoni.*

Il-kwistjoni in eżami hija jekk il-kolpa fil-każ prezenti kinetx kontrattwali jew extra - kontrattwali / aquiliana naxxenti mid-delitt jew kważi delitt.

*L-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawża "***Joseph Busuttil v Emmanuel Schembri***" deċiża fid-19 ta' Frar 1954 per Sir. Luigi Camilleri, irriteniet li wieħed mill-kriterji sabiex jiġi deċiż jekk il-fatt hux kolpa kontrattwali jew aquiliana, vwoldiri li, meta hemm kuntratt, il-kolpa tista' tkun aquiliana <u>biss</u> meta l-fatt ikun indipendenti u awtonomu mir-rapport kontrattwali. "(enfasi ta' din il-Qorti.) Din il-Qorti irriteniet li fatt ta' negligenza u imperizja li jikkostitwixxi inadempjenza kuntrattwali, li jista' ikun non factum jew anke male factum ma tistax tkun kolpa aquiliana imma damnum injuria datum li jista' isir fl-okkażżjoni ta' kuntratt. Il-Qorti ċċitat Laurent li jgħallem "Il delitto e' una lesione dell'ordine pubblico, e parimenti il quasi delitto interessa la sicurezza delle persone.... la cosa e' affatto diversa in materia di obbligazioni convenzionali. L'inadempimento di impegni da taluno stipulati non produce che un danno pecuniario.*

Din il-Qorti taghmel riferenza wkoll għall-awturi BaudryLacantinerie li jgħidu

"La prescrizione dell'azione pubblica non si applica all' azione civile se non quando questa abbia esclusivamente per base un crimine, un delitto, una contravvenzione; e ' inapplicabile quando l'azione all'infuori di un fatto delittuoso, ha la sua base in un contratto anteriore a questo fatto o in una disposizione di diritto civile."

*Hu ammess il-konkors bejn ir-responsabbilita' kontrattwali u dik extra kontrattwali. Kif ġie deċiż fis-sentenza fil-kawża fl-ismijiet "**Vassallo vs Mizzi et**", deċiża fid-9 ta' April 1949, (Vol. XXXIII.II.379) il-Qorti kkunsidrat illi "l-ħtija meta tiġi kkunsidrata fl-entita' tagħha, hija waħda; u taħt dan l-aspett ma hemmx distinzjoni bejn kolpa kontrattwali u dik komunement imsejħa aquiliana, li titnissel minn delitt jew kważi delitt. Id-differenza bejniethom tinsab fil-kawża u fil-grad. In kwantu għall-kawża, il-ħtija kontrattwali tippresupponi obbligazzjoni pre-eżistenti li magħha hija marbuta; mentri l-ħtija aquiliana tippresupponi fatt li minnu titnissel ' ex nunc'. In kwantu għall-grad id-differenza hija riposta fl-estensjoni tar-responsabbilita' fis-sens illi fil-kolpa kontrattwali wieħed jista' jirrispondi ta' ħtija ħafifa skont il-każ, mentri fil-kolpa aquiliana r-responsabbilita' testendi ruħha b'mod li dwarha ma hemmx grad."*

*Ukoll fil-każ fl-ismijiet "**Arthur George Lambert et vs Anthony Buttigieg pro et noe et.**" (deċiża fit-18 ta' April 1963 – (Vol. XLVII.III.1110) ġie deċiż li "ma hemm xejn inkompatibbli bejn responsabbilita' kontrattwali u ħtija aquiliana ... jista' jkun hemm materja ta' delitt jew kważidelitt anke f'materja ta' obbligazzjonijiet konvenzjonali; f'liema ipotesi l-parti lesa jista' jkollha żewġ azzjonijiet – dik nascenti minn ħtija contrattuale u dik nascenti minn ħtija extra contrattuale."*

Fil-każ ta' azzjoni għad-danni nascenti mir-responsabbilita' contrattuale l-attur għandu jipprova li huwa kellu favur tiegħu dik l-obbligazzjoni kuntrattwali u li l-konvenut kien inadempjenti fl-esekuzzjoni ta' dik l-obbligazzjoni fil-konfront ta' l-istess attur. B'hekk ir-responsabbilita' għad-danni tirriżulta mir-rabta ġuridika jew nuqqas tagħha, u dana skont il-każ, li hemm bejn il-partijiet kontendenti.

L-awtur Andrea Torrente jagħti eżempju ċar sabiex ikun jista' jagħraf id-distinzjoni bejn rabta kontrattwali li tagħti lok għar-responsabbilita' contrattuale u n-nuqqas ta' rabta kontrattwali li tagħti lok għar-responsabbilita' extra contrattuale. Din iċ-ċitazzjoni hija ċitata f'diversi sentenzi reċenti tal-Qrati tagħna u, għall-iktar ċarezza, qed tiġi hawnhekk abbraċċjata wkoll minn din il-Qorti:

"Se io viaggio in tram, e, quindi, ho concluso un contratto di trasporto, e mi ferisco in un incidente, e' sufficente che io provi di essermi trovato nel tram e di essere stato ferito. Se, invece, mentre passo per la strada, sono investito dal tram, ho l'onere di provare non soltanto l'incidente, ma anche il dolo o la colpa del vettore o dei suoi agenti". L-awtur jispjega li fl-ambitu tar-responsabbilita' "extra contrattuale ... un rapporto obbligatorio ancora non esiste tra le parti ed essa consiste nella trasgresione di un dovere generico di contegno."

L-artikolu 2156 (f) tal-Kap 16 imbagħad jgħid hekk -

"2156. L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' ħames snin:

......

"(f) l-azzjonijiet għall-ħlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku;"

Ingħad hekk dwar dan l-artikolu fil-każ **Montebello Enterprises Ltd vs Paolo Soldi et deċiż fil-25 ta' Novembru 2015 -**

*"Illi bħal kull eċċezzjoni oħra l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni għandha tingħata interpretazzjoni restrittiva. Illi huwa principju stabbilit fil-ġurisprudenza nostrana illi l-preskrizzjoni taħt l-**Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16** hija soġġetta għal interpretazzjoni eiusdem generis.*

*Għaldaqstant, il-kelma "kreditu" minħabba fir-restrizzjoni tar-regola ta' interpretazzjoni ta' eiusdem generis, tiġbor fiha biss jeddijiet li huma ta' l-istess natura bħal jeddijiet l-oħra imsemmija fl-**Artikolu 2156.** F'dan il-kuntest, ta' min igħid li l-ebda wieħed mill-krediti imsemmija fl-**Artikolu 2156** ma huwa kreditu ta' obbligazione di fare, imma huma kollha obbligazzjonijiet għall-ħlas ta' flus. Dan iġib miegħu l-effett li l-obligazzjoni li kontra tagħha titressaq eċċezzjoni bħal din trid tkun waħda għall-ħlas ta' flus.*

*Illi f'dan ir-rigward il-Qorti rat sentenza tal-Prim'Awla tal Qorti Ċivili fil-kawża fl-ismijiet '**Giovanni Mifsud vs Giuseppe Pullicino'** deċiża fid-19 ta' Ottubru 1954, fejn ingħad illi:*

"Jidher illi l-krediti imsemmija fid-dispożizzjoni tal-liġi 'l fuq indikata jirrigwardaw bħala regola dawk li jkollhom bħala oġġett flus; jiġifieri dawk tal-prestazzjonijiet aċċessorji, jirrigwardaw dejjem oġġett li jkun flus, u dawk tal-prestazzjonijiet prinċipali jirrigwardaw oġġett li jkun jew flus jew ħaġa funġibbli bħal ma huma l-flus. Kull kreditu ieħor, hemm imsemmi ma għandux jiftiehem illi jista' jkun kwalunkwe kreditu jkun li jkun, imma dak biss li mhux imsemmi espressament fl-istess dispozizzjoni u li jkollu l-istess natura bħal flus."

Illi dan ifisser li din il-preskrizzjoni tapplika għal żewġ ordni ta' krediti, jiġifieri l-prestazzjonijiet aċċessorji jkunu liema jkunu, u wħud mill-prestazzjonijiet ewlenin jew prinċipali. Tal-ewwel jirrigwardaw dejjem oġġett li jkun flus, filwaqt li tat-tieni jirrigwardaw flus jew ħaga funġibbli bħalma huma l-flus."

Dwar il-mument li fih l-azzjoni odjerna setgħet tiskatta il-Qorti qalet hekk fil-każ **Penza Tarmac Ltd vs Zoqdi Hydro Rocks Construction Ltd deċiż fit-28 t'April 2016**[4] **-**

L-Artikolu 2137 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi hekk:

"Bla ħsara ta' dispożizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dak inhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittieħed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss, u dan

---

[4] Rik Gur 1051/2007

b'applikazzjoni tal-prinċipju li ż-żmien preskrittiv jgħaddi biss minn dakinhar li jkun tnissel id-dritt jew setgħet tinbeda l-azzjoni. Dan il-prinċipju huwa mibni fuq il-massima li "actio non natae non praescribititur"[5] *(Ara wkoll f'dan is-sens is-sentenza fl-ismijiet **Albert Mizzi noe vs Anthony Cauchi et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-23 ta' Settembru 2009.)*

Illi inoltre l-inerzja ma timpedix d-dekors tal-perjodu preskrittiv ai fini tad-determinazzjoni tal-preskrizzjoni purche` din l-inerzja mhix dovuta ghall-impossibilita` li jaġixxi. Il-kliem testwali tal-artikolu fuq citat fis-sens li t-terminu estentiv jibda jiddekorri "minn dakinhar li l-azzjoni tista' titmexxa" jirreferu għall-kawżi ġuridici li jistgħu ikunu ta' xkiel għall-azzjoni u mhux għal kawżi purament fattwali, per eżempju, għal xi diffikolta` fattwali li seta' jirriskontra t-titular tad-dritt soġġettiv diment li dawn ma jqegħduhx fl-impossibilita` li jaġixxi."

Fil-każ **Joseph Caruana et vs Dominic Cutajar et deċiż fit-8 t'Ottubru 2014**[6] il-Qorti kompliet li-

*"……kif intqal fil-kawża fl-ismijiet **Anna Vella vs Eric Darmanin** (deċiża mill-Qorti Ċivili, Prim'Awla, mill-Onor. Imħallef Lino Farrugia Sacco, fl-10 ta' Dicembru, 2012):*

"Japplika wkoll il-prinċipju li l-preskrizzjoni ma tiddekorrix meta persuna tkun impeduta jew imwaqqfa milli taġixxi fil-każ fejn l-eżerċizzju ta' azzjoni proċesswali tkun neċessarjament tiddependi minn pronunzjament ieħor u allura

[5] **John Grech vs Ivan Mifsud et** P.A. deciza fl-1 ta' April 2003
[6] Cit Nru 398/05

ma jistax jiddekorri l-perjodu preskrittiv (Xuereb vs Zammit, Appell Kummercjali, 9 ta' Marzu 1994),

Di piu' fil-każ ***Kuludrovic vs Muscat****, deċiża fl-1 ta' Ġunju 1959, il-Qorti tal-Appell Kummerċjali per President Anthony Mamo, irriteniet:*

*"***Bianco vs Demarco***", deċiża fit-2 ta' Ġunju 1930 fuq l-awtorita' tal-Pugliese, 'la subordinazione di un ' azione ad un'altra puo aver luogo o perche' l'accertamento di un diritto sia l-antecedente logico e neccessario per l'esercizio di un altro diritto o perche' l-esercizio di una data azione non sia permesso dalla legge se non dopo che siasi esaurito il giudizio intorno ad un altro rapport guiridico a cui l-azione si riconette" Meta dan jiġri kif appuntu fil-każ preżenti, il-preskrizzjoni għar-rigward tat-tieni azzjoni tibqa' sospiza " Se lesercizio di una azione dipende dall'esito di un giudizio nel quale si contrasta il presupposto del diritto medesimo, la pendenza di questo giudizio constituisce legali impedimento all'esercizio del diritto e sospende la prescrizione "" (Fadda art 2120 no. 120 Ara wkoll ibid art. 2119 nri 11, 17, 53, 103, 122);"*

Mill-atti jirriżulta li –

i. **Fi Frar 2007** il-Korporazzjoni konvenuta ħarġet tender għal xogħlijiet f'diversi toroq fl-inħawi tar-Rabat[7] li għalih is-soċjeta' attriċi tefgħet offerta fis-**6 ta' Marzu 2007**;

ii. Permezz ta' **ittra datata 3 ta' Ġunju 2009** il-Korporazzjoni konvenuta nfurmat lis-soċjeta' attriċi li b'effett minn dik id-data kienet ġiet aċċettata l-offerta tagħha għat-tender. F'din l-ittra s-soċjeta' attriċi ġiet infurmata wkoll li

[7] Fol 5 et seq

x-xogħlijiet kellhom jibdew mal-ħruġ ta' ordni bil-miktub tal-enġinier inkarigat[8];

iii. Meta kienu ser jinbdew ix-xogħlijiet is-soċjeta' attriċi ġiet imwaqqfa minn naħa ta' Heritage għax instabu xi oqbra eċċ. Wara korrispondenza skambjata dwar kif setgħet tiġi riżolta din il-kwistjoni l-MEPA nfurmat li kien meħtieġ *full development permit*;

iv. Fis-**16 ta' April 2010** kien hemm skambju ta' emails bejn il-Korporazzjoni konvenuta u d-Dipartiment tal-Kuntratti bil-għan li s-soċjeta' attriċi tingħata xogħol alternattiv, liema proposta pero' ġiet rifjutata mid-Dipartiment tal-Kuntratti;

v. Permezz ta' **ittra datata 28 ta' Novembru 2011** il-Korporazzjoni konvenuta nfurmat lis-soċjeta' attriċi li l-MEPA kienet approvat il-permess sabiex jibdew ix-xogħlijiet imsemmija. L-istess Korporazzjoni talbet lis-soċjeta' sabiex fi żmien ġimgħa minn meta tirċievi l-ittra tissottometti l-programm ta' xogħlijiet li jindikaw meta kienu ser jinbdew ix-xogħlijiet u wkoll kemm se jdumu[9];

vi. Finalment dan ix-xogħol spiċċa ma sarx mis-soċjeta' attriċi iżda nħareġ tender ġdid **fil-5 ta' Settembru 2014** li kien jikkomprendi ħafna aktar xogħlijiet. Il-kuntratt għal dan it-tender il-ġdid ġie ffirmat ma' konsorzju terz fil-**5 ta' Jannar 2015.** Kien biss ix-xogħol relatat ma' Triq it-Tabija fir-Rabat li sar mill-kuntrattur terz;

vii. Bħala pagamenti lil dan il-konsorzju terz saru sitta. L-ewwel pagament fil-forma ta' pre-financing sar fil-11 ta' Mejju 2015 u sussegwentement saru

[8] Fol 57
[9] Fol 58

pagamenti oħra fil-25 t'Awissu, 27 ta' Novembru, 14 ta' Diċembru u 30 ta' Diċembru tal-istess sena. L-aħħar pagament li jirreferi għar-rilaxx ta' garanzija fuq ix-xogħol skont it-termini tal-kuntratt sar f'Mejju 2017;

viii. Permezz ta' **ittra uffiċċjali datata 28 ta' Lulju 2015** is-soċjeta' attriċi nterpellat lill-Korporazzjoni konvenuta sabiex tersaq għall-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni sofferti minnha stante li kif sottolineat minnha hija dejjem kienet lesta li tagħmel ix-xogħol mitlub u dan ma setax isir għal raġunijiet mputabbli biss lill-Korporazzjoni konvenuta u li issa kien ġie assenjat lil terzi[10];

ix. Il-kawża odjerna ġiet intavolata fil-**11 ta' Marzu 2016**.

Il-Korporazzjoni konvenuta targumenta li l-azzjoni odjerna hija milquta bil-preskrizzjoni bjennali a tenur tal-artikolu 2153 u/jew dik kwinkwenali skont l-artikolu 2156 (f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Sostanzjalment hija targumenta li din il-preskrizzjoni kellha tibda tiddekorri mill-2009 stante li s-soċjeta' attriċi, wara li ħadet it-tender mill-ewwel saret taf li ma setgħux jibdew ix-xogħlijiet minħabba l-oqbra eċċ li nstabu. Fl-agħar ipoteżi l-preskrizzjoni għandha titqies li bdiet tiddekorri minn April tas-sena 2010 meta d-Dipartiment tal-Kuntratti ċaħad il-proposta li s-soċjeta' attriċi tingħata xogħol alternattiv. Tenut kont li l-ewwel interpellazzjoni ġudizzjarja saret fit-28 ta' Lulju 2015, il-kawża hija preskritta.

Minn naħa tagħha s-soċjeta' attriċi tirribatti li l-preskrizzjoni bjennali mhix applikabbli għall-każ odjern stante li hawn si tratta ta' danni kuntrattwali u għalhekk il-preskrizzjoni hija ta' ħames snin. Hija tgħid li għalkemm it-tender

[10] Fol 80

ingħata fl-2009, il-permess tal-MEPA biex isir ix-xogħol inħareġ fl-2011 u għalhekk huwa mill-2011 li għandha tibda tiddekorri l-preskrizzjoni. Hija argumentat li l-bażi tal-azzjoni mhijiex għax ma tħallsitx tat-tender imma li wara li ġie kanċellat, u minn hemm skont hi jibda l-effett dannuż, ix-xogħol ġie assenjat lil terzi u tħallsu t-terzi. It-tender il-ġdid ħareġ fl-2014 filwaqt li l-att ġudizzjarju tagħha ġie ntavolat fl-2015 u l-kawża bdiet fl-2016. Isegwi skont is-soċjeta' attriċi li l-kawża mhix preskritta, kemm jekk tiġi applikata l-preskrizzjoni tas-sentejn u anke tal-ħames snin.

Ikkunsidrat ulterjorment:

Fid-dawl tal-provi mressqa u l-prinċipji legali u ġurisprudenzjali esposti l-Qorti tirrileva fl-ewwel lok li huwa minnu li bħala prinċipju ġenerali m'hemm xejn inkompatibbli bejn responsabbilita' kontrattwali u ħtija *aquiliana* fis-sens li jista' jkun hemm materja ta' delitt jew kważi delitt anke f'materja ta' obbligazzjonijiet konvenzjonali.

Issa fil-każ odjern pero', nonostante l-fatt li s-soċjeta' attriċi qegħda titlob il-ħlas ta' danni, huwa deduċibbli mill-kontenut kollu tar-rikors ġuramentat li tali danni pretiżi huma naxxenti minn u marbuta ma' allegata non-adempjenza ta' obbligi kuntrattwali da parti tal-Korporazzjoni konvenuta. Infatti għall-Qorti l-ilment tas-soċjeta' attriċi ma jistax jitqies li huwa indipendenti u awtonomu mir-rapport kuntrattwali assunt bejn il-kontendenti wara li t-tender CT/WSC/T/6/07 intrebaħ mis-soċjeta' attriċi.

Għaldaqstant il-preskrizzjoni a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap 16 ma hijiex applikabbli għall-każ odjern.

Imiss għalhekk tiġi eżaminata l-eċċezzjoni a tenur tal-artikolu 2156 (f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-kwistjoni ewlenija hija minn meta bdew jiddekorru l-ħames snin u dan għandu jiġi kalkolat skont dak li jipprovdi l-artikolu 2137 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Isegwi li l-preskrizzjoni tibda tiddekorri minn meta tkun tnisslet il-ħsara oriġinarjament u mhux minn fatturi sussegwenti li *se mai* ikomplu jawmetaw id-dannu subit. Kif ingħad fid-deċizzjoni fl-ismijiet harwood malcolm vs aquilina joseph et. "..il vjolazjoni ta' dritt kien fatt storiku oggettiv.." (p.a.27/01/2003). Dan il-fatt tkompli l-istess deċizzjoni jezisti saħansitra ndipendentement anke mill-konsapevolezza ta' l-attur.

Il-Qorti tqis li minn dak li rriżulta mill-atti sa issa, ftit wara li s-soċjeta' attriċi ġiet mgħarrfa li rebħet it-tender fit-3 ta' Ġunju 2009 hija ġiet imwaqqfa milli tibda bix-xogħlijiet mill-Awtorita' kompetenti stante s-sejbien ta' xi oqbra eċċ. Irriżulta wkoll li fil-perjodu sa April 2010 kien hemm anke tentattiv biex is-soċjeta' attriċi tingħata xogħol alternattiv. Mela għall-Qorti fil-perjodu bejn Ġunju 2009 għal massimu sa April 2010 s-soċjeta' attriċi kienet konsapevoli tal-fatt li t-tender CT/WSC/T/6/07 kif mirbuħ minnha ma setgħetx twettqu skont it-time frames u l-kriterji maqbula. Huwa minn hawn li għalhekk *se mai* beda jiskatta d-dannu għaliha. Il-fatt li, **wara** li s-soċjeta' attriċi twaqqfet milli tibda x-xogħlijiet, il-Korporazzjoni konvenuta ddeċidiet li tapplika u rnexxielha tottjeni l-*full development permit* tal-MEPA (li del resto ma kienx hemm garanzija li se joħroġ u meta ser joħroġ) kif ukoll li sussegwentement inħareġ tender ġdid fl-2014 li parzjalment ikopri x-xogħol li kellha tagħmel is-soċjeta' attriċi u li ġie assenjat lil terzi, ma jbiddel xejn mill-fatt li l-ħsara lis-soċjeta' attriċi kienet ilha li bdiet issir. Dan għax kif ingħad hija kienet ilha minn bejn Ġunju 2009 żgur sa qabel April 2010 li kienet taf bl-impediment li kellha, u li ma kienx jiddependi minnha, milli twettaq ix-xogħlijiet assenjati lilha skont it-tender assenjat lilha.

Il-Qorti tinnota wkoll li ma kien hemm ebda ostaklu jew impossibilita' legali għas-soċjeta' attriċi biex fil-frattemp almenu tinterrompi l-preskrizzjoni perjodikament.

Għalhekk tenut kont li l-ewwel att ġudizzjarju tas-soċjeta' attriċi ġie ntavolat fit-28 ta' Lulju 2015 l-azzjoni hija ċertament preskritta għax laħqu għaddew il-ħames snin.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi –

1. Tilqa' limitatament l-ewwel eċċezzjoni preliminari u tiddikjara li l-azzjoni attriċi hija preskritta a tenur tal-artikolu 2156 (f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Tiċħad it-talbiet attriċi bl-ispejjeż kontra tagħha.

Onor. Dr. Miriam Hayman LL.D.
Imħallef

Victor Deguara
Dep. Reġ.